

Beszámoló a Magyar Pszichiátriai Társaság IX., „A molekulától a lélelig – Fejlődés a pszichiátriában” című Nemzeti Kongresszusáról

Debrecen, 2018. január 24–27.

Az MPT IX. Nemzeti Kongresszusára január utolsó hétvégén került sor Debrecenben, a már jól ismert Kölcsey Központban. A korábbi évekhez hasonlóan most is számos izgalmas esemény várta a résztvevő kollégákat. A három nap alatt több, mint hatvan program került megrendezésre, ezek között hat plenáris előadás, huszonnégy szimpózium, kilenc-kilenc kerekasztal és munkacsoport, két poszterszekció, és tizennégy egyéb szekció is szerepelt.

A kongresszus ebben az évben is pregress workshopokkal kezdődött, az előző hétvégén Pilisszántón szatellit műhelymunka során mutatták be az állat-asszisztált terápiák gyakorlatát. Ez nagyon jól előkészítette a pénteki állat-asszisztált terápiás kerekasztalt, ahol a műhelymunkáról készült film is bemutatásra került és lehetőség nyílt a tapasztalatok és az élmények megosztására. A kongresszus nulladik napján pedig az interperszonális pszichoterápiával foglalkozó munkacsoportra és - a Rehabilitációs Világszövetség szervezésében - a PTSD korszerű kezelését áttekintő szimpóziumra került sor neves hazai és külföldi szakemberek közreműködésével.

A kongresszus fő témájának megfelelően a fejlődés komplex megközelítésével foglalkoztak a plenáris előadások, a neurobiológiai, genetikai és környezeti tényezők kölcsönhatásától kezdve a fejlődési zavarok gyermekpszichiátriai és családi következményein keresztül egészen a cirkadián ritmus a mentális zavarok kialakulásában betöltött szerepéig. A csütörtöki nyitó plenáris programban elsőként *Oberfrank Ferenc* nagyívű előadására került sor, aki a fejlődés, a haladás és a kiteljesedés esélyeiről beszélt. Áttekintette ezen fogalmak hátterét és tudománytörténeti jelentőségüket is bemutatta. Az idegtudományok fejlődésében hangsúlyozta az elmeorvosok és az agykutatók párbeszédének fontosságát, valamint a kiemelkedő személyiségek, az intézményi kapcsolatok és a nemzetközi beágyazottság jelentőségét is. Kiemelte, hogy az orvosidentitás egyik alappillére a gyógyítás szeretete, ennek az egyik legfontosabb eszköze a kutatás, hiszen a klinikai orvoslás fejlődése csak a tudományos bizonyítékok kritikus integrálásán keresztül válik lehetővé. Gondolatébresztő elméleti eszmefuttatását a Nemzeti Agykutatás Program felépítésének, működésének és eredményeinek bemutatásával illusztrálta és számos figyelemreméltó idézettel is gazdagította (Pilinszky, Ozsváth Károly, Jaspers, Hottois, Le Clezio, Buzsáky György, vagy éppen Alexander Bernát). A nyitó program másik plenáris előadását *Pászthy Bea* tartotta a gyermekek EGÉSZségéről. Komplex prezentációjában áttekintette a jelenlegi gyermekegészségügyi helyzetet és kiemelte a kedvezőtlen gazdasági-társadalmi változások

súlyos következményeit, különös tekintettel a különböző függőségekre, családi működészavarokra és abúzusokra, pszichoszomatikus és pszichés problémákra, vagy éppen az öndestruktív és más kockázatkereső viselkedésformákra. Az „elveszett gyermekkor” mentálhigiénés következményei egyre nagyobb kihívás elé állítják a szakembereket, hiszen a gyermekek közel negyede küzd lelki problémákkal. Kiemelte, hogy a felnőttkori mentális zavarok 75 %-a 25 éves kor előtt kezdődik, így nagy jelentősége van a prevenció programoknak (mint például a triple P - positive parenting program), illetve a már kialakult betegségek hatékony gyermekpszichiátriai kezelésének és gondozásának, hiszen így kedvező esetben megelőzhető a későbbi felnőttkori kórállapotok kialakulása, vagy legalábbis csökkenthető a súlyosságuk. Rámutatott, hogy az infokommunikációs fejlődés következtében a gyermekek életében egyre inkább a cyber-lét válik meghatározóvá, melynek a személyiségfejlődésre kifejtett hatása ma még felbecsülhetetlennek tűnik. Az online világ azonnalisága, az internetes kommunikáció sajátosságai, a multitasking, és az arousal függőség számos testi és lelki problémát okozhat, mint amilyen például a mozgásszegény életmód, a testképzavar, vagy éppen az online bántalmazás és az öndestruktív viselkedés. Bőjte Csaba és Benedek Elek szavainak felidézésével hangsúlyozta, hogy ebben a gyorsan változó világban megoldást csak a valódi szeretetteljes kapcsolatok jelenthetnek. Így tudjuk biztosítani a kiegyensúlyozott személyiségfejlődést, Goethe szavaival: a szárnyaláshoz elengedhetetlenül szükséges stabil gyökereket.

Csütörtök délelőtti szimpóziumukban a Nemzeti Agykutatás Program kutatói ebben az évben is sok izgalmas eredményt mutattak be. *Ábrahám István* professzor a Pécsi Tudományegyetem Orvosi Karának Élettani Intézetéből a „*Neurotrophin receptor dinamika Alzheimer-kórban: egyedi molekula detekciós vizsgálatok élő humán idegsejteken*” című előadásában az Alzheimer-kór új etiopatogenetikai hipotézisét vázolta fel. Kutatásukban lehetővé vált pluripotens őssejtből tenyésztett kolinerg idegsejtkultúrák vizsgálata, különös tekintettel a neuronok túlélését szabályozó receptorok dinamikájára. Speciális eljárással ezt vizualizálni is tudják, így videorészletekkel is illusztrálta a membránreceptorok mozgásának változását. Ennek ugyanis kiemelt jelentősége van a jelátvitel szempontjából. Kiderült, hogy Alzheimer-kórban a TrKA receptormolekulák dinamikája nem változik, míg a P75 receptor molekulák dinamikája sérül, ez pedig kedvez a sejt pusztulását eredményező apoptotikus folyamatoknak. Úgy tűnik, hogy ebben a folyamatban az Alzheimer-kórban sokat kutatott béta-amiloid nem játszik szerepet. Így ezek az eredményeik gyökeresen új irányt adhatnak az Alzheimer-kór etiopatogenetikai hátterének felderítéséhez. *Gonda Xénia és munkatársai* a GABA receptoroknak az öngyilkos magatartás kialakulásában játszott szerepével foglalkoztak. Eredményeik arra utalnak, hogy a stresszel összefüggő öngyilkossági kockázat emelkedett a GABRA6 T allélt hordozókban, mely kockázatonövekedést az öngyilkosság számos, egymástól független markerének és prediktorának konvergáló hatása támasztja alá. Ez a GABA-A alegységek genetikai variabilitásának

szerepét igazolja az öngyilkosság héttérében. Eredményeik terápiás jelentőségét az adja, hogy a GABA receptorok modulációja a jövőben az öngyilkossági kockázat csökkentésének új farmakológiai célpontja lehet.

Csütörtökön a déli szekcióban került sor a depresszió online pszichoterápiájával foglalkozó iFightDepression programot bemutató kerekasztalra. Ez az alkalmazás a depresszió enyhébb formáiban szenvedő páciensek számára Magyarországon 2014 óta áll rendelkezésre. *Purebl György, Erdélyi Kálmán és Varga Anna* részletesen bemutatták a 6 hetes online önsegítő módszer előnyeit, indikációt, feltételeit és alkalmazásának módszertanát. A kognitív viselkedésterápia elemeire épülő – a terápiát kiegészítő – program használatát hazánkban is egyre több intézmény és szakember ajánlja pácienseinek. A kerekasztalon a terapeuták beszámoltak személyes tapasztalataikról és több tanulságos esetet is ismertettek. A résztvevők érdeklődését látva, úgy gondolom, hogy számos új hívet szereztek e módszernek, akik részletes tájékoztatást is kaptak arról, hogy is alkalmazhatják ezt a programot saját praxisukban. Az OKEE Közösségi Pszichiátriai Kerekasztalán a közösségi pszichiátriai ellátás aktuális kérdéseit beszéltek meg. Ennek jelentőségét az adja, hogy napjainkban ez a megközelítés tud a legjobban megfelelni a betegségre jellemző dinamikus változó bio-pszichoszociális-(szpirituális) szükségleteknek. Szó esett a speciális helyzetekben való együttműködés lehetőségeiről is, amikor például az IMEI-ben megfigyelt páciens visszakerül eredeti lakókörnyezetébe. *Berényi András* az Országos Közösségi Ellátások Egyesülete, mint ernyőszervezet működéséről tartott tájékoztatást, *Herold Krisztián* pedig az aktuálisan megfogalmazott, hamarosan hatályba lépő Közösségi Pszichiátriai Szakmai Irányelvről beszélt. A debreceni kollégák egy esetüket mutatták be. *Grósz Attila* főorvos pedig egy kisfilmet vetített, melyben egy fiatal férfi mesélte el felépülésének történetét, hogyan vált kliensből segítővé.

A délután első részében *Gerevich József* „Trauma és vágyteljesülés” című szekciójában *Zsédél Krisztina* Polcz Alaine és Mészöly Miklós addiktív szerelméről tartott előadást. Személyes sorsuk és kapcsolatuk alakulásának történetén túl a műveikben tükröződő traumákra, valamint intrapszichés és interperszonális sajátosságokra is rávilágított. Hangsúlyozta, hogy míg Mészöly Miklós műveiben inkább a vágyteljesülés funkciója, addig Polcz Alainenél sokkal inkább a traumafeldolgozás motívuma jelent meg. Kapcsolatukra egyre inkább a kölcsönös függőség vált jellemzővé, mely mindkettejük számára élethosszig tartó szenvedést okozott. Addiktív kapcsolatuk fennmaradásához jelentős mértékben hozzájárult kötődési zavaruk, így ez mintegy díszletként szolgált kora gyermekkori traumáik megismétléséhez, állapította meg az előadó.

Az *Unoka Zsolt* és munkatársai által szervezett „E-health és a szkizofrénia” szimpóziumban is nagyon izgalmas előadásokra került sor. Beszámoltak arról, hogy a multicentrikus nemzetközi konzorcium által

fejlesztett e-egészségügyi alkalmazás kialakítása milyen kihívások elé állította a fejlesztőket. Részletesen bemutatták a felhasznált eszközöket és a kutatás eredményeit is. A program során különböző okoseszközökkel monitorozták a páciensek viselkedésének és tüneteinek különböző aspektusait (egészséges életmód, tüneti kontroll, kezeléssel való együttműködés). A felhasználók ezen módszer számos előnyéről számoltak be, kiemelve, hogy az eszközök egyszerűen használhatók; gyorsabb kapcsolatot biztosítanak a kezelőorvossal; megkönnyítik a beteg állapotának követését; hasznos pszichoedukációs információkkal látják el őket; és segítséget nyújtanak az életmódváltásban is (pl. fizikai aktivitásra ösztönöznek). Kiemelték, hogy összességében a projekt eredményeként egy jól működő, felhasználóbarát és a terápia-rezisztens szkizofrén páciensek klasszikus gondozási formáját jól kiegészítő program jött létre.

A pszichoterápiás szekcióban *Simon Lajos* a pszichoterápiás módszerek népszerűségéről tartott előadást. A pszichoterápiás szakvizsgán választott módszerek gyakoriságának változását vizsgálta az elmúlt tíz évben. Megállapította, hogy a rövidebb és az evidence based módszerek egyre népszerűbbé válnak. Eredményei megerősítették, hogy az elmúlt 10 évben a magatartásterápiás módszerek egyértelműen átvették a vezető szerepet a módszerspecifikus képzettség területén az analitikus módszerek korábbi dominanciájával szemben. *Keresztes Zoltán* érdekes esetbemutatásában egy évtizedes pszichoanalitikus terápiát ismertetett. A kliens személyiségfejlődésének megértésében Andre Green „érzelmileg halott anya” koncepcióját alkalmazta. Az ilyen anyák érzelmileg elérhetetlenek, a gyermek aktuális kapcsolati igényeit elutasító, merev érzelmvilággal bírnak, akik pusztán fizikailag vannak jelen gyermekük életében. Ugyan kiválóan ellátják a fizikális szükségleteiket, ám az elérhetetlen érzelmi távolság miatt a gyermek érzelmi vákuumban és így folyamatos kapcsolati frusztrációban érzi magát. Az esetbemutatás során a személyiségfejlődés traumáin túl megismerkedhettünk a pszichológiai-pszichopatológiai következményekkel (mint például a nemi identitásdiffúzió, illetve differenciálatlanság) és a terápia legfontosabb elemeivel is. A szemléletes prezentáció jól illusztrálta a korai kapcsolati élményvilágnak – kiemelten a „halott anyá”-nak – a személyiség és az identitás alakulására gyakorolt hosszú távú hatását. A Debreceni Pszichiátriai Klinika bemutató szimpóziumán megismerhettük a Pszichoterápiás Osztály születésének körülményeit és a pszichoterápiás rezsím működéséről is szemléletes képet kaphattunk. Az osztályon folyó gyógyító munka csoporthangsúlyú, kognitív szemléletű pszichoterápiás rendszerben működik. A pszichoterápiás rendszer olyan módszereket integrál, mint a nagycsoport, a kognitív csoport, a mindfulness, élményközpontú csoport, mesecsoport, feszültség szabályozó tréning, relaxáció, és az állat-asszisztált terápia. Fontos részét képezik a stábértekezletek és a szupervízió is. Az osztályhoz nappali szanatórium is tartozik, ahol a csoportos foglalkozások mellett fontos hatótényező a közösség támogató ereje is.

A pénteki plenáris szekció *Bagdy György* előadásával kezdődött, aki a fejlődő agy, a stressz, és a depresszió összefüggéseivel kapcsolatos kutatások legújabb eredményeit mutatta be. Hangsúlyozta, hogy ezek alapján a korábbi leegyszerűsített modellek helyett már jóval komplexebb hipotézisek kidolgozására nyílik lehetőség, mivel kiderült, hogy a fejlődő agyat ért hatások önmagukban is fokozzák a depresszió előfordulását, de egyben érzékenyítenek is a későbbi stresszre. Az is kiderült, hogy ebben ugyan szerepet játszik a korábban döntő hatásúnak gondolt 5-HTTLPR polimorfizmus, de hatása lényegesen gyengébb és korántsem univerzális, mivel csak bizonyos alcsoportokban tűnik érvényesnek. Más gének (mint például a BDNF, vagy éppen a galanin2 receptor gének) GxE hatása viszont sokkal erősebbnek bizonyult. Rendkívül informatív előadását kutatócsoportjuk számos izgalmas eredményével illusztrálta. A második plenáris előadásban *Balázs Judit* a gyermek és a szülők pszichiátriai betegségének következményeit elemezte egy érdekesítő és megható esetbemutatáson keresztül. Kiemelte, hogy a pszichiátriai betegségek családi halmozódása nagyon gyakori, ez pedig különösen nagy terheket ró a beteg gyermek, vagy szülő családjára illetve tágabb környezetére. Emiatt nagyon fontos a rendszerszemlélet alkalmazása a komplex terápiás lehetőségek kialakítása során, melyben fontos szerephez jut a fokozott odafigyelés, szűrés, követés, valamint a hatékony kezelés és pszichoszociális támogatás.

Pénteken délelőtt – *Bagdy professzor* plenáris előadásának folytatásaként - került sor a munkacsoportjuk által szervezett „*Stressz és depresszió*” című szimpóziumra. Ebben elsőként *Gonda Xénia* a szerotonintranszporter-gén és a depresszió összefüggéseiről tartott előadást, bemutatva ennek a génnek a szerepét a különböző adaptív, vagyis az alkalmazkodást elősegítő pszichés jellemzők kialakulásának hátterében. Összegezve saját kutatásaik eredményeit rámutatott arra, hogy az 5-HTTLPR depressziogén hatása csak bizonyos típusú életeseményekben detektálható, és eltérő stresszorok esetében a hatás akár teljesen ellentétes is lehet. Ez a gén-környezet interakció új paradigmáját vetíti előre, hiszen az egyes genetikai variánsok és a különböző súlyosságú stresszek között komplex interakciós mintázatok figyelhetők meg, vagyis az adott gén expressziója csak bizonyos környezeti hatások esetén következik be. Az is kiderült, hogy a környezettel való interakció nemcsak a depresszió kialakulását, de a terápiás választ is befolyásolhatja. A jövő kutatásaiban így egyre inkább fontossá válik a pszichés betegségek hátterében szerepet játszó gének adaptív, előnyös hatásainak megértése, és annak feltárása, hogy a különféle környezeti tényezők hogyan befolyásolják az adott gének kifejeződését. Ez az új paradigma a depresszió etiopatológiájának feltárása mellett segíthet megelőzésében és korai felismerésében, valamint új terápiás lehetőségek kifejlesztésben is. *Lazáry Judit* előadása az endokannabinoid rendszernek az affektív zavarok kialakulásában játszott szerepével foglalkozott. Ez a rendszer a szervezetet fenyegető stresszorok elleni védekezést (mint pl. a HPA tengely, vagy a gyulladás) fékezi és szerepe lehet a szinaptikus plaszticitásban is. Így felmerül annak a

lehetősége, hogy az inadekvát (túlzott szorongással, vagy depresszióval járó) vészreakció hátterében esetleg az endokannabinoid rendszer diszfunkciója állhat. Ezzel összefüggésben több gén hatását is vizsgálták (mint pl. az anandamid bontásért felelős zsírsavamid hidrolázt kódoló gén vagy a CN2R gén). Előbbi funkcionális polimorfizmusa a gyermekkori traumatikus életeseményekkel mutatott jelentős összefüggést a szorongásos fenotípusra nézve, míg az utóbbi a korai traumának és a felnőttkori stressznek a depresszió kialakulásában játszott szerepével függött össze. Kutatásaik igazolták, hogy az endocannabinoid rendszer genetikailag meghatározott módosulásai jelentős szerepet játszanak a stresszkeltő életeseményekre adott kóros reakciók kialakulásában. Eredményeik szerint az agyfejlődés során elszenvedett korai traumák patogén hatása és a felnőttkori affektív kórképek kapcsolatában az endokannabinoid rendszer integratív módon vesz részt a HPA tengely és az inflammációs folyamatok egyidejű diszregulációja révén. *Juhász Gabriella* előadásában a depressziós agy működéséről számolt be agyi képzőanyag vizsgálatok eredményeinek segítségével. Vizsgálataik kiderítették, hogy a depresszió kialakulásában fontos szerepet játszó hippocampus mérete a depressziós epizód alatt kisebb, míg a depresszió sikeres kezelése során normalizálódik. Ugyanakkor a hippocampus érzelemszabályozásban betöltött szerepe – az amygdalához hasonlóan - genetikailag meghatározott. Az is kiderült, hogy a negatív érzelmekre adott amygdala válasz kialakulásában a genetikai tényezők szintén fontos szerepet játszanak. Érdekes módon számos vizsgálat utal arra is, hogy az antidepresszív kezelés egyik legkorábbi jele a negatív érzelmek hatására bekövetkező amygdala aktiváció csökkenése, mely jóval megelőzi a hangulatra kifejtett hatásukat, így ez a korai pozitív érzelmi változás akár az antidepresszív kezelés eredményességét előrejelző biomarker is lehet. Impozáns kutatási eredményeiket összefoglalva megállapította, hogy a depresszióra hajlamosító genetikai rizikófaktorok, az aktuális depressziós állapot és ennek gyógyszeres kezelése egyaránt befolyásolja az agy struktúráját és funkcióját, így ezeknek a folyamatoknak és kölcsönhatásaiknak a további tanulmányozása segíthet a depresszió okainak pontosabb megértésében és hatékonyabb kezelési módok kidolgozásában egyaránt.

Péntek délután az „*Identitásunk*” című kerekasztalon egy aktuális felmérés kapcsán a pszichiáter identitás komplex megközelítése került a középpontba. *Incze Adrienn és Szekeres György* egy éve a siófoki MPT Vándorgyűlésen egy kérdőíves felmérést végzett a kollégák körében szakmai identitásunk és preferenciáink megismerése érdekében a bio-pszicho-szociális dimenziók mentén. A program bevezetéseként Incze Adrienn röviden összefoglalta a felmérés legfontosabb eredményeit. Az erről szóló publikációjukat az Orvosi Hetilap egyik januári számában is olvashatjuk. Kiderült, hogy a válaszadó kollégák a fenti összetevők közül leginkább a biológiai, majd a pszichológiai és a szociológiai megközelítést tartották meghatározónak. A pszichiáter szakorvosok inkább a biológiai, míg a pszichoterápiás szakvizsgával rendelkezők szignifikánsan jelentősebbnek tartották a pszichológiai komponenst a pszichiátria tudományában. A kollégák válasza arra utalnak, hogy alacsonynak tartják a

pszichiátria megbecsültségét mind a társszakmák, mind a laikus közvélemény részéről. Ezen adatok nyomán a kerekasztal résztvevői (*Harangozó Judit, Horváth Klára, Herold Róbert, Osváth Péter és Szekeres György*) és az érdeklődő kollégák aktív részvételével élénk eszmecsere bontakozott ki, melyben a pszichiátria, mint az egyik legsokoldalúbb medicinális diszciplína összetevőiről, az integrálódás lehetőségeiről és nehézségeiről, a gyógyítás komplex szempontjairól, és a társszakmákkal - különös tekintettel a pszichológusokkal és más orvosi ágakkal - való együttműködésről is szó esett. Az izgalmas diskuszióban a résztvevők sokszínű véleményük mellett - identitásfejlődésüket befolyásoló - személyes élményeiket is megosztották.

Szintén péntek délután került sor a *Fodor László és Vizi János* által szervezett, az új Polgári Perrendtartással foglalkozó kerekasztalra. Ennek során a meghívott jogász szakértők (*Varga Nelli, Győriné Vajda Andrea és Csullag Józsefné*) rövid és tömör szakmai prezentációk segítségével vázolták a legfontosabb témákat, különös tekintettel az igazságügyi szakértő munkáját érintő legfontosabb változásokat, a szakértői bizonyításra, a pszichiátriai betegek intézeti gyógykezelésére, valamint a gondnokság alá helyezésre és szülői felügyeletre vonatkozó kérdéseket. *Csullag Józsefné* törvényszéki elnökszenny vezetésével az elektronikus kapcsolattartás gyakorlati kérdéseit is megtárgyalták. A nagy érdeklődést kiváltó interaktív kerekasztal során számos más fontos téma megvitatására is lehetőség nyílt.

Péntek délután került az MPT 4 évente esedékes tisztújító küldöttközgyűlésére. Ennek során *Purebl György* átadta az elnökséget szimbolizáló láncot *Molnár Károlynak*, megválasztott elnökünknek. Ezt követően került sor a hosszú választási eljárásra, melynek során megválasztásra kerültek Társaságunk vezető tisztségviselői.

Ebben az évben péntek este, a gálavacsorát megelőzően adták át a Magyar Pszichiátriai Társaság díjait. Az életműdíjat *Horváth Szabolcs* és *Frecska Ede* kapták. A díjazottakat *Németh Attila* és *Ostorharics György* méltatta, bemutatva gazdag és eredményes pályafutásuk legfontosabb állomásait. Ezt követően *Fekete Sándor* emlékezett *Stark András főorvos úrra*, akit a Társaság posztumusz életműdíjjal tüntetett ki. A megható emlékezést a kollégák néma csendben hallgatták és felállva tisztelegtek felejthetetlen kollégánk és barátunk előtt.

A szombati plenáris szekciót *Purebl György* előadása nyitotta, melyben a civilizációs fejlődés és az ökopszichiátria kapcsolódási pontjait tekintette át, különös tekintettel a cirkadián ritmus mindennapi életünkben betöltött szerepére. Az izgalmas téma aktualitását az is hangsúlyozza, hogy ebben az évben az orvosi Nobel-díjat is a cirkadián ritmust szabályozó molekuláris mechanizmus felfedezéséért kapták. *Purebl* tanár úr előadását azzal az érdekes ellentmondással vezette be, ami fejlett nyugati társadalmak jóléte és jól-léte között tapasztalható. Vagyis, hogy az életkörülmények markáns javulása ellenére,

miért növekszik mégis a depressziósok száma. Áttekintette az ezzel kapcsolatos legfontosabb háttértényezőket, nevezetesen az egyre növekvő információs nyomás okozta tanulási kényszer; az igények és lehetőségek közötti ellentmondás; az élet értelmének megtalálását nehezítő értékválság; valamint a hétköznapi élet és a biológiai ritmus közötti eltérések szerepét. Ma már számos vizsgálat igazolta, hogy ez utóbbi genetikailag kódolt meghatározója biológiai létezésünknek. Sajnos az emberi civilizáció robbanásszerű fejlődése (gondoljunk csak az elektromosság felfedezésére) következtében ma már jelentősen eltávolodtunk ettől, sokkal többet dolgozunk, és stresszelünk, nem megfelelő mennyiségű és minőségű anyagokkal tápláljuk szervezetünket, keveset és rossz ritmusban alszunk és szinte alig mozgunk. Így nem meglepő, hogy egyre nehezebb a testi-lelki egyensúlyunk megőrzése és mind gyakoribbak az olyan civilizációs betegségek, mint például a depresszió vagy éppen a cukorbetegség. Az előadó szemléletes példákkal illusztrálta a fenti ártalmakat a street-foodtól kezdve, egészen az eltúlzott szépségideált közvetítő médiatartalmakig. Hangsúlyozta, hogy a megoldást a biológiai örökségünkhöz jobban illeszkedő életmód kialakítása jelentheti. Ebben az egészséges táplálkozás, a rendszeres testmozgás, a természetes fényben és zöld környezetben eltöltött idő, valamint emberi és állati társainkkal közös örömteli aktivitások játsszák a főszerepet. Kiemelte, hogy a folyamatos, az emberi (és természeti) korlátokat újra és újra legyőzni kívánó fejlődés helyett sokkal fontosabb lenne az ökoszisztémában gyökerező tulajdonságaink elfogadása és az ezekhez alkalmazkodó életmód kialakítása. A második plenáris előadásban *Álmos Péter* a pszichiátria és az orvostudomány szerteágazó kapcsolatrendszerét tekintette át. Összefoglalta a pszichiátria, mint határterület ellentmondásait és hiányait, mint amilyen például a "transzlációs gap", vagyis, hogy még a korszakalkotó tudományos felfedezések sem tudják befolyásolni a gyógyító munkát. Utalt a pszichiátriai diagnózisalkotás nehézségeire is, mely komoly gátját jelenti a kutatásoknak. A pszichiáteridentitás legfontosabb összetevőiről és az ebből származó szerepkonfliktusokról is beszélt. Kiemelte, hogy míg a fejlett országok a szubspecializáció kihívásaival küzdenek, addig a kevésbé fejlettek esetében az ellátási hiány megoldása jelenti a legfőbb problémát. Hangsúlyozta, hogy ennek megoldásában az ellátó rendszerek hatékonyabb kooperációja jelenthet előrelépést. Számos gyakorlati példával illusztrálta a pszichiátria más orvosi diszciplínákkal való együttműködésének problémáit és a pszichiáterek alacsony megbecsülését. Ennek megoldási lehetőségeként a pszichiáterek orvosi tudásának és identitásának erősítését vetette fel (például a neurológiai, sürgősségi és kardiológiai ismeretek oktatása a rezidens- és a szakorvosképzésben), valamint a társszakmákkal való együttműködés erősítését is szorgalmazta.

A szombati szekciók közül kiemeljük az MPT Elnöki Fórumot, melyen társaságunk vezetői és a WHO részéről *Ledia Lazeri* részvételével izgalmas eszmecsere zajlott napjaink legfontosabb szakmapolitikai kérdéseiről. *Máttyássy Adrienn* és *Szendi István* a rezidens kollégák számára szervezett interaktív

esetmegbeszélő munkacsoportot, melyen a Kecskeméti Pszichiátriai Osztály fiatal munkatársai két izgalmas esetet mutattak be. Elsőként egy mentálisan hanyatlott fiatal nőbeteg kivizsgálásáról és kezeléséről számoltak be, akinél a kognitív deficit számos járulékos pszichés problémát és beilleszkedési nehézséget okozott. Részletesen bemutatták a problémák felderítésének lépéseit és az ezekkel való szembenézés fájdalmas folyamatát. Kiemelték, hogy az átlagon aluli teljesítőképesség következményei nemcsak a páciens, de a család számára is komoly megterhelést jelentenek, így az egyéni terápia mellett a család rendszerszemléleten alapuló támogatása is elengedhetetlen. A második eset egy agytumor miatt kezelt fiatal nőbetegről szólt, aki pszichotikus tünetekkel került felvételre a pszichiátriai osztályra. Részletesen demonstrálták a komplex kórtörténetet, különös tekintettel a pszichodinamikus és interperszonális háttértényezőkre. Végigkövethettük a holisztikus megközelítésen alapuló kezelést, melyben a kombinált farmakoterápia mellett az egyéni és csoportterápiák is szerepet kaptak. Ennek során a betegséggel való megküzdés és a családi kapcsolatrendszer erőforrásainak mobilizálása állt a középpontban a páciens édesanyjának bevonásával. Az interaktív megbeszélés során élénk diskusszió bontakozott ki, hiszen a tanulságos, gondolatébresztő és megindító esetbemutatók számos fontos diagnosztikus és terápiás kérdést vetettek fel.

A fentiekén kívül sok más téma is szerepelt a kongresszus programjában. Ezek közül kiemeljük a neurodevelopmentális zavarokkal, a művészetterápiával, valamint a perinatális pszichiátria aktuális kérdéseivel foglalkozó szimpóziumokat. A korszerű pszichiátria megteremtését célzó legújabb fejlesztéseket két szimpóziumon mutatták be az ÁEEK munkatársai. Ebben az évben is sor került igazságügyi, addiktológiai, szuicidológiai, organikus pszichiátriai szekciókra. A különböző terápiás lehetőségek a családterápiás, az állatasszisztált terápiás, a krízisintervenció, valamint különböző módszerspecifikus és gyermekpszichoterápiás, illetve a rehabilitációs és a közösségi pszichiátriai szekciókban kerültek bemutatásra. Az előadásokban és a poszterszekciókban a kollégák beszámoltak továbbá a legújabb egészségpszichológiai, pszichózis, pszichofarmakológiai, szuicidológiai, addiktológiai, gyermekpszichiátriai, valamint a szorongásos illetve hangulatzavarokkal foglalkozó kutatásokról is. Ezekén kívül az időskori pszichiátriai zavarokról és a felnőttkori autizmusról, valamint a férfiak bántalmazásáról és az (orvos)női szerepek nehézségeiről, az evészavarok és az agresszió, a pszichoszomatika, a neuropszichiátria, a pszichiátriai gondozás, valamint a pszichoterápiás és gyógyszeres kezelés kapcsolatának aktuális kérdéseiről is képet kaphattunk. Olyan témák is megbeszélésre kerültek, mint például a mentális zavarok prevenció lehetőségei és népegészségügyi vonatkozásai, az iskolai agresszió, a gyermekkori életminőség háttértényezői, a meddőség pszichés vonatkozásai, valamint a pszichiátriai betegségek és a táplálkozás kapcsolata.

A korábbiakhoz hasonlóan szemet gyönyörködtető művészeti kiállítások és céges szimpóziumok színesítették a programot. Az utóbbiak során számos izgalmas téma került bemutatásra, mint például az anyáknál és az apáknál megjelenő peripartum depresszió, az antipszichotikus terápia prevenciók jelentősége, vagy éppen a szerelem pszichopatológiája. Ez utóbbi témát *Németh Attila* prezentálta számos érdekes vizsgálati eredményt és irodalmi idézetet felhasználva. Rendkívül informatív és elgondolkodtató prezentációja elősegítette a szerelem, mint egy rendkívül intenzív humán érzelmek neurobiológiai, endokrinológiai és pszichoszociális hátterének, valamint pszichopatológiai és addiktológiai összefüggéseinek teljesebb megértését. *Ágoston Gabriella* „*A depresszió, mint szisztémás betegség*” című előadásában tekintette át a depressziós hangulatzavar komplex megközelítésének szempontjait és ennek terápiás konzekvenciáit. Egy másik szimpóziumon *Máttyássy Adrienn* a depressziók pszichoterápiás lehetőségeit foglalta össze. Ma már jól ismert, hogy a depressziós kognitív diszfunkciók tartósan rontják a pszichoszociális funkciókat és a munkateljesítményt is. Hangsúlyozta a korszerű antidepresszív farmakoterápia jelentőségét, hiszen ezek direkt hatásmechanizmuson keresztül javítják a kognitív diszfunkciót. Bizonyos pszichoterápiás módszerek, mint például a kognitív remediáció erősítheti is ezt a hatást. Érdekes kutatási adatokat is ismertetett a DMN (default mode network) és a TPN (task positive network) elnevezésű mentális működésmódok hangulatzavarokban megfigyelt változásairól. Számos vizsgálat igazolta ugyanis, hogy depresszióban jelentős változások következnek be a DMN működésében (aktivitásnövekedés), ez pedig mind pszichoterápiával (mindfulness módszerek), mind pedig antidepresszív medikációval (pl. vortioxetinnel) helyreállítható. Ez pedig érdekes adalékkal szolgál a pszicho- és farmakoterápia esetleges közös hatásmechanizmusát illetően. Szombat reggel *Szendi István* és *Koen Demyttenaere* a depressziós tünettől új megközelítéséről tartottak érdekes előadásokat. Az előbbiben Szendi tanár úr a remisszió összetevőinek és mérésének lehetőségeiről beszélt, rámutatva arra, hogy a klinikusok és a betegek véleménye jelentősen eltérhet abban a vonatkozásban, hogy mit is tekintenek gyógyulásnak. Kiderült, ugyanis, hogy a páciensek számára – a gyötrelmes tünetek megszűnésén túl - sokkal fontosabb a pozitív mentális egészség (optimizmus és önbizalom), a normál szelfhez való visszatérés és a jól-lét visszanyerése. Napjaink vizsgáló módszereiben azonban ez kevésbé kerül előtérbe. Ennek nyomán Demyttenaere professzor a pozitív érzelmekre is hangsúlyt fektető LAPS (Leuven Affect and Pleasure Scale) kifejlesztéséről és az ezzel kapcsolatos vizsgálati eredményeiről számolt be. Ezek alapján ez a teszt sokkal alkalmasabbnak látszik a depressziós páciensek számára különösen fontos érzelmi spektrum követésére és így a javulás előrejelzésére is.

Összefoglalva a 2018-es vándorgyűlésünkön szerzett élményeinket megállapíthatjuk, hogy ebben az évben is izgalmas és változatos programokon vehettünk részt, melyek – a főtéma nyomán – kiválóan

illusztrálták a pszichiátria komplexitását, gazdagságát és szépségét. Így biztos vagyok benne, hogy mindannyian meg tudtuk találni az érdeklődésünkhöz legközelebb álló témákat és sok érdekes információval, hasznos tapasztalatokkal és kellemes élményekkel gazdagodhattunk.

Osváth Péter